

العلم (ورق ۷۸) والأدب يقتبسون^۱ من ناره و يستضيئون من انواره توفي في سنة... وستمائة^۲ ودفن عنديبه.

۱۰۹ - مولانا سراج الدين بن الشيخ ابي بكر^۳

كان عالماً فاضلاً اديباً عاقلاً كتب الكتب الكثيرة وحصل النسخ الغزيرة^۴ وظهرت عليه الحالات الشريفة ثم رُشح لتعليم السلطان جمال الدين ابي اسحق فعلت رتبته وكثرت بركته وفوضت اليه شيخوخة المدرسة الخاتونية وكان عليها سنين يزوره الملوك والسلاطين ويقصده القضاة والأئمة والصوفية ويتوسل اليه ارباب الحاجات وكان له من علوم التوحيد والعرفان^۵ نصيب شامل، توفي في سنة احدى وخمسين وسبعمائة رحمة الله عليه^۶.

۱۱۰ - الفقيه نور الدين الخفري^۷

الحافظ الورع الناسك المتخشع الصابر في الله كان يعلم القرآن و يرشد الناس قد تأسى بطريقة الكبار واقتبس منهم الآثار فلاح عليه الأنوار، توفي في سنة... وسبعمائة^۸ ودفن في عوالي المقبرة.

۱ - ب : يقتبسون ، ۲ - جای آحاد وعشرات در هر سه نسخه سفید است ،
۳ - چنین است عنوان در ق ، ب « ابن » را ندارد ، م بجای این عنوان چنین دارد : الشيخ « نورالدين الجموي » که بدون شك تصحيف عنوان بعدی است ، - این صاحب ترجمه ظاهر ایسر صاحب ترجمه بلافاصله قبل است ، ۴ - تصحيح قیاسی ، نسخ : « العزیزة » با تنقیط کامل یا ناقص ، رجوع شود بص ۶۷ س ۶ و ص ۶۹ س ۲ ، ۵ - کذا فی ب ، م : المعرفة ، ق ندارد ، ۶ - جمله از « توفي » تا اینجا از ق ب ساقط است فقط در م موجود است ، ۷ - خفري منسوب است بخفر بفتح خاء معجمه وسكون فاء ودر آخر راء مهمله که همان خبر سابق الذکر است که در ص ۱۱۴ حاشیه ۶ شرح آن گذشت ، - م بجای عنوان حاضر چنین دارد : « مولانا سراج الدين حسن » یعنی سهواً عنوان ترجمه قبل را بجای عنوان حاضر نوشته است چنانکه عنوان ترجمه حاضر را نیز سهواً بجای عنوان ترجمه قبل نوشته بود وما اشاره بدان کردیم ، ۸ - جای آحاد وعشرات در هر سه نسخه سفید است ،

۱۱۱ - وولده الحاج قوام الدين حيدر^۱

كان صوفيًا عارفًا جاور بيت الله سنين كثيرة (ورق ۷۸ ب) وسافر الى الشام فرأى الشيوخ العظام والعلماء الأعلام وكتب و حفظ و صنف وله وجد و ذوق و حسن خلق مع كل احد توفي في سنة تسعين^۲ و سبعمائة رحمة الله عليهم .

۱۱۲ - الشيخ شهر دار بن حسين بن عبد الله الديلمي^۳

ذو المقامات العلية والحالات الجليلة تأدب بوالده ثم بالشيخ سعد الدين محمد العمري^۴ سائر نواحي العجم وله بجيلان و اطرافها مر يدون معتقدون ينوون له النذور ويستمدون منه الهمة فيجدون اثرها سريعاً ، توفي في ذي الحجة سنة خمسين و ستمائة و دفن في رباطه العامرة^۵ رحمة الله عليهم .

۱۱۳ - الشيخ جمال الدين حسين بن عبد الكريم الراغري^۶

كان من عباد الله الصالحين له اوراد كثيرة من صلوة و صيام و تهليل و تسبيح و صدقة و اطعام تأسى بهدى الزاهد ابي القاسم الفسوي^۷ و سكن شيراز و اتخذ

۱ - نام این شخص بنحو عنوان فقط در ق مرقوم است ولی در م ب در اثناء ترجمه احوال شخص سابق که پدر اوست مسطور است نه بطور عنوان ، ۲ - کذا فی م ، در ق ب جای کلمه « تسعين » سفید است ، ۳ - م ، الشيخ شهر دار بن الحسن الديلمي ، - و شاید همین اقرب بصواب باشد و این حسن دیلمی همان صاحب ترجمه نمره ۱۰۷ سابق الذکر باشد ، ۴ - یعنی صاحب ترجمه نمره ۱۶۳ ، - در م بجای العمري : القرشي ، (رجوع شود نیز به حاشیه ۴ از ص ۱۶۲) ، ۵ - رجوع شود بص ۵۰ حاشیه ۷ ، ۶ - کذا فی النسخ بتأنيك صفة الرباط بتوهم معنی « الزاوية » بلا شك ، ۷ - چنین است عنوان در ب ق ، ولی ب « الراغري » دارد با دال بجای راء ، م ، الشيخ جمال الدين حسين الواغظ ، - با فحص بلیغ معلوم ما نشد الراغري منسوب بچيست ، ۸ - بدون شبهه مراد « زاهد کبير ابو القاسم بن شعيب بن بنويه مكراني فسوي » باید باشد که در ضمن ترجمه نمره ۵۱ (ص ۱۰۸ س ۲ و ۴) دو مرتبه نام او استطراداً آمده است ، رجوع بدانجا شود ،

رباطاً^۱ بجوار السيد عز الدين احمد^۲ يخدم الصادر والوارد وكانت السادة يأتونه
و يأتهم و يعطونه مما عندهم و يعطيهم و مدفنه في تلك الرباط^۳ رحمة الله عليهم
(ورق ۷۹).

۱۱۴ - الشيخ روح الدين عبدالعزيز بن حسين الراغري^۴

الشيخ العارف الصادق كان سديد القول كثير الشفقة جزيل الفضل ذابذل
عظيم و ايثار تام^۵ مقبولاً عند الخواص و العوام^۶ معظماً فيما بينهم توفي سنة . . .
و سبعمائة^۷ و دفن عند والده^۸ رحمة الله عليهم .

۱۱۵ - الشيخ عبد الرحيم بن حسين

اخوه^۹ كان من الفقراء الصادقين الذين ابتلوا في الله بأصناف المحن قد
لقيته و كان له نفس مؤثر و هممة عالية و سيماؤه تشهد على صححة حاله مع الله توفي
في سنة . . . و سبعمائة^{۱۰} و دفن عندهما رحمة الله عليهم .

۱۱۶ - السيد عز الدين احمد بن جعفر الحسيني الموسوي

كان من كبار السادات و النقباء كان ذاجاه رفيع * و منصب عال رؤفياً

۱ - م : خانقاه ، ۲ - يعني سيد عز الدين احمد بن جعفر الحسيني الموسوي صاحب ترجمة
نمرة ۱۱۶ ، - در ترجمه كتاب حاضر بقلم پسر مؤلف عيسى بن جنيد بجای عبارت معادله متن
چنين دارد (ص ۸۱) ، « خانقاهي بساخت درهمسايگي سادات طويل » ، و لابد (بر فرض صححت
نسخه ترجمه) سادات طويل نام خاندان اين سيد عز الدين احمد بن جعفر بوده است ،
۳ - کذا في ب ق بتأنيث اسم اشاره بر رباط بتوهم معنى زاوية ، (رجوع شود بص ۱۶۹ ح ۶)
م : في خانقاه ، ۴ - چنين است عنوان در ب ق ، م : الشيخ روح الدين عبد العزيز (فقط) ، -
صاحب ترجمه حاضر پسر صاحب ترجمه قبل است ، ۵ - جای آحاد و عشرات در هر سه نسخه
سفید است ، ۶ - کذا في ب ق ، م بجای جمله « و دفن عند والده » چنين دارد : « و دفن في
خانقاه المبنية في محلة الجصاصين » ، - ۷ - کلمه « اخوه » فقط در م موجود است و در ب ق
ندارد ولی وجود آن لازم است . ۸ - جای آحاد و عشرات در هر سه نسخه سفید است ،

بالخلاق رحيماً بالمساكين اخذ من الفضل والشرف ما لا يدركه^١ كثير من الناس
 وكان يجيب الأيالي بطاعة الله ثم يقوم بأمر المسلمين يشهد الجنائز ويمود المرضى
 ويفك الأسير ويقضى ذا الدين ويصل الرحم ويحمل الكل^٢ وكان مجماً للأخلاق
 النبوية والأوصاف المرتضوية سكن بمحلة البصاصين وابتنى مدرسة اسكن
 فيها عيون الفضلاء وعين للتدريس بها (ورق ٧٩ ب) فحول العلماء ووقف عليها
 كتباً نفيسة كثيرة وضياعاً عامرة كبيرة^٣، توفي في سنة ثلاث عشرة وسبعمائة ودفن
 في قبته الرفيعة رحمة الله عليهم.

١١٧ - السيد تاج الدين جعفر بن احمد ولده

ذو القدر الجليل والشرف الأصيل والخلق الجميل والعطاء الجزيل كان
 مربياً لسائر اهل العلم والأدب مشفقاً على خلق الله جامعاً للفضائل العلمية والعملية
 معظماً لأوامر^٤ رسول الله صلى الله عليه وسلم محياً لما آثره المرضية ما بخل بقدمه
 وكرمه على عدو وصديق وما انقطع انعامه واکرامه عن بعيد وقريب له مواظبة
 على درس كتاب الله تعالى ومطالعة علوم الدين ومراعاة لقلوب اعيان السادة ووجوه
 القوم وان كانوا دونه يفتقر اكابر العلماء والملوك الى تربيته ولا يتمشى قضايا
 المملكة اكثرها الا بمشورته ولا ينتظم عقد المحافل الا بحضوره ينهى اليه كليات
 الأمور ويقضى لديه مهمات الجمهور والله تعالى دفع (ورق ٨٠) بلاء الأعداء عن

١ - ازستاره تا اینجا از ب ساقط است ، ٢ - الكل [بالفتح] العيال والثقل والكل اليتيم وفي حديث
 خديجة انك لتحمل الكل هو بالفتح النقل من كل ما يتكلف والكل العيال (لسان العرب باختصار) ،
 ٣ - در نسخه ق در حاشیه این موضع بخطی غیر خط کاتب اصلی عبارت ذیل مرقوم است ،
 « ولبس الخرقه عن الشيخ نجيب الدين علي وفي قبته الرفيعة كتب اسناد الخرقه » ، وبدون شك
 مراد شيخ نجيب الدين علي بن بزغش عارف مشهور متوفى در سنة ٦٧٨ است (صاحب ترجمه
 نمره ٢٣٨) ، ٤ - ب ق : لا مور ،

هذه النخطة يمين رعايته و رفع نُخْطَةُ السُّوء عنها بحسن كفايته فبدل الحرب سلماً
والطعن والضرب راقيةً و حلماً ، وكثيراً ما كنت اشرف بتبديل انامله و اشرف^۱
الى نيل فواضله اصلى به الجمعات و اخطب له فى الواجهات فيصغى الى موعظتى
و كلامى و يبحث على تربيتى و اكرامى و اول ما دخل بيتى يوم الاجتماع لتطهيرى^۲
تمثل بقول جده^۳ رضى الله عنه :

تَنْزَهُ عَنْ مُصَادَقَةِ ^۴ الدُّنْيَا	وَالْمِيمُ بِالْكَرَامِ بَنَى الْكَرَامِ
وَلَا تَكُ وَاثِقًا بِالدَّهْرِ يَوْمًا	فَإِنَّ الدَّهْرَ مُنْحَلُّ النِّظَامِ ^۵
وَتَقِ بِاللَّهِ رَبِّكَ ذِي الْمَعَالِي	وَذِي الْآلَاءِ وَالنِّعَمِ الْجِسَامِ
وَ كُنْ لِلْعِلْمِ ذَا طَلَبٍ وَ بَحْثٍ	وَ نَاقِشٍ فِي الْحَلَالِ وَ فِي الْحَرَامِ
وَ بِالْمُورَاءِ لَا تَنْطِقُ وَلَكِنْ	بِمَا يَرْضَى الْإِلَهُ مِنْ الْكَلَامِ ^۶

فحفظت البيت الأول من انشاده ثم ظفرت بما بقى من خط بعض اولاده ، وله
مجموعات شريفة و اختيارات لطيفة منها كتاب جوامع اللطائف من مختارات
الطوائف (ورق ۸۰ ب) و كتاب نزهة القلوب و غيرهما ، توفى فى سنة . . .
و خمسين و سبعمائة^۷ و دفن بحظيرته المقدسة على يمين المدرسة رحمة الله عليهم .

۱ - كذا فى ق ، ب م ، اشرف^۱ ، ۲ - تطهير يعنى ختان ، « و طهر فلان ولده اذا قام
بسة ختانه » (سان العرب) ۳ - يعنى حضرت اميرچه اشعارمتن ازديوان منسوب بآن حضرت
است ، ۴ - ديوان ، مجالسة ، ۵ - ديوان ، منحل النظام ،

۶ - مجموع ابن ابيات در ديوان منسوب بحضرت امير هشت بيت است و سه بد . ديگر آن از قرار
ذيل است (ديوان ، طبع مصر سنة ۱۳۱۶ ص ۸۷) :

ولا تجسد على المعروف قوماً	و كن منهم تنل رد السلام
وان خان الصديق فلا تغنه	و دم بالحفظ منه والذمام
ولا تحمل على الأخوان ضغنا	وخذ بالصفتح تنج من الأتام

۷ - كذا فى ق ب (يعنى جاي آحاد سفيد است) ، م ، توفى فى سنة خمسين و سبعمائة ،

۱۱۸ - السيد نصره الدين علي بن احمد^۱

كان سيّداً زاهداً مجتهداً عابداً اختار الانزواء والخلوة مع ما كان فيه من النعمة والثروة [وكان] يصلي كل يوم وليلة الف ركعة نافلة توافقه على ذلك زوجته الكاملة الفاضلة وينفقان اموالهما في سبيل الله تعالى وقيل لم يخرج مدة عمره الى الصحراء وما رأى الثمار على الأشجار وسأل^۲ يوماً عن شجرة التين والبطيخ فقال ينبغي ان يكون شجرة البطيخ عالية كبيرة وشجرة التين نازلة صغيرة فقيل له يا سيّدنا الأمر بالعكس فتواجد من ذلك وقام ومشى خطوات ثم قال سبحان من يرفع الصغير ويضع الكبير^۳، توفي سنة... وسبعمائة^۴ رحمة الله عليهم.

۱۱۹ - السيد مغيث الدين^۵ عبدالعزیز بن جعفر^۶ بن احمد

كان عالماً فاضلاً محظوظاً من فنون الأدبيات ويمارس اقسام الحكمة^۷ والرياضيات يحاضر اهل البلد بوجه طليق ويكتب احاسن الكتب بخط انيق وله الكرم التام (ورق ۸۱) والأنعام الشامل العام ومما عندي بخطه:

إِنَّ النَّجِيَّارَ مِنَ الْبَرِيَّةِ هَاشِمٌ
وَ بَنُو أُمَيَّةٍ^۸ أَرْدَلُ الْأَشْرَارِ

۱ - ابن شخص بظن غالب برادر صاحب ترجمه سابق است، ۲ - كذا في ب، م؛ فسأل، ق؛ فسئل، ۳ - م اينجا عبارت ذيل را اضافه دارد: «ومارئي خارج البلد حتى فارق الدنيا»، ۴ - كذا في م (يعني جاي آحاد و عشرات سفيد است)، ب؛ توفي سنة... (يعني جاي تمام تاريخ سفيد است)، ق اصل جمله «توفي الخ» را هيچ ندارد، ۵ - كذا في ب ق، م؛ معين الدين، ۶ - كلمات «عبدالعزيز بن جعفر» فقط در م موجود است، در ق جاي آن كلمات سفيد است، ب ندارد بدون بياض، - بر فرض صحت نسخه م اين شخص بظن غالب پسر صاحب ترجمه نمره ۱۱۷ و برادر زاده صاحب ترجمه نمره ۱۱۸ خواهد بود،

۷ - كذا في م، ق ب، الحكم، ۸ - چنين است در م در جميع مواضع چهار گانه اين ابیات وهو الصواب لا غير، ب ق در هر چهار موضع «بنو حنیفة» دارد بجای «بنو أمية»، - و بدون بقیه در نسخه بعد

فَبَدُّ أُمِّيَّةٍ عَوْدَهُمْ مِنْ خِرْوَجٍ وَ لِهَاشِمٍ فِي الْمَجْدِ عَوْدُ نَقَارِ
 أَمَا الدُّعَاةُ إِلَى الْجِنَانِ فَهَاشِمٌ وَ بَنُو أُمِّيَّةٍ مِنْ دُعَاةِ النَّارِ
 وَ يَهَاشِمٌ زَكَّتِ الْبِلَادُ وَ اعْتَبَتْ وَ بَنُو أُمِّيَّةٍ كَالسَّرَابِ الْجَارِي

توفی فی سنه . . . و سبعمائة^۱ و دفن فی الحضیره .

۱۲۰ - السيد جلال الدين محمد بن محمد المشهور بالطويل^۲

كان سيداً جليلاً عارفاً عابداً نبيلاً يسطع علي محيابه انوار رسول الله صلى الله

بنیه از منعه قبل

شبهه صواب همان بنو امیه است بطبق م نه بنو حنیفه بطبق ق ب چه ادنی مناسبتی در معادله بین بنی هاشم و بنی حنیفه تصور نمی توان کرد و هیچگونه رقابتی و دشمنی و عداوتی مابین این دو طایفه در هیچ زمانی از ازمه در کتب تواریخ و اخبار عرب و غیرها شنیده نشده تا محملی برای مدح مفرط این شاعر در این ابیات از یکی و قدح مفرط او از دیگری بتوان بدست آورد ، ولی برعکس عداوت بسیار شدید بین بنی هاشم و بنی امیه از زمان قدیم هم در جاهلیت و هم در اسلام از قضایای بسیار مشهور تاریخ است و جمیع کتب تواریخ و سیر و اخبار و روایات مشحون از نتایج این کینه و دشمنی قدیم بین این دو خاندان است و جنگهای صقین و واقعه فجیع کربلا و مقتل زید بن علی بن الحسین در کوفه و پسرش یحیی بن زید در جوزجانان و قتل جماعتی کثیر از خاندان عباسی بدست خلفاء بنی امیه و سپس قتل عام اغلب رؤساء بنی امیه بدست خلفاء بنی عباس پس از ارتقاء ایشان بخلاف و نیش قبور خلفاء بنی امیه بدست عباسیان و سوزاندن استخوانهای ایشان و غیره و غیره همه از مشهورات وقایع تاریخی و نمونه از نتایج این دشمنی خاموش نشدنی بین این دو طایفه بوده است در قرون اولیه اسلام ، و بدون هیچ شك و شبهه چنانکه گفتیم فسانل اصلی این ابیات همه جا « بنو امیه » گفته بوده در قبال « بنو هاشم » ولی بعدها ظاهراً یکی از متعصبین نواصب که هوای امویان در اعماق قلب او متمکن بوده در یکی از نسخ این کتاب که منقول عنده ب ق بوده بنو امیه .

را همه جا به « بنو حنیفه » تبدیل کرده بخصوص که ابیات مانحن فیه بدون شبهه بمشاکله این بیت معروف :
 از الخیار من القبائل واحد و بنو حنیفه کلهم اخیار

سروده شده یعنی کلمه « بنو حنیفه » قبلاً در مقابل چشم آن تحریف کننده حاضر و آماده بوده برای تبدیل « بنو امیه » بآن ،

۱ - چنین است در م ، در ب ق جای تمام تاریخ بکلی سفید است ،
 ۲ - چنین است عنوان در ب ق ، م « بن محمد » را ندارد ، در خسوس « سادات طویل » رجوع شود بس ۱۷۰ حاشیه ۲ ،

عليه وسلم يهتمد الفقراء ويجالس الصالحاء يتصدق بطيب النفس من خالص امواله
ويحذر السلطان وتقدم اشغاله صار فاعمره في تلاوة القرآن وتجرى مرضاة الرحمن
وله الجاه المؤثّل والرّبة الرّفيعة والعزّ العالى ومرض مرّة فرأى ربّ العزّة جلّ
جلاله فى منامه فلما استيقظ كان كأن لم يكن به مرض قطّ [وكان] يحرض
اولاده الكرام على تعلم العلم ودرس الكلام وكثيراً ما ينشد لهم (ورق ۸۱ ب) :

تَعَلَّمْ فَوَامَّ النَّحْطِ يَا ذَا التَّأْدِيبِ فَمَا النَّحْطِ إِلَّا زِينَةُ الْمُتَأَدِّبِ
فَإِنْ كُنْتَ ذَا مَالٍ فَحَطِّكَ زِينَةٌ وَإِنْ كُنْتَ مُحْتَاجًا فَافْضِلْ مَكْسَبِ

توفى في سنة اربع وخمسين وسبعمائة^۱ ودفن بداره المباركة رحمة الله عليهم .

۱۲۱ - السيد مجد الدين جعفر بن محمد^۲

كان عالماً وجيهاً محدثاً مستحضراً لسائر الأدبيات مستجعماً للفضائل
والكمالات له اوراد كثيرة من الختمات والصلوات والتسابيح والدعوات يدرس
فى المدرسة النجيبية يجتو^۳ بين يديه جمع كثير من اهل الفضل وكنتم اقرأ عليه
كتاب الشهاب فى الحكم والاداب^۴ ومما انشدنى ترغيباً عليه :

۱ - كذا فى م ، ب ق ، فى سنة . . . وسبعمائة ، ۲ - چنین است عنوان در م ،
ب : السيد مجد الدين بن محمد ، ق : السيد مجد الدين . . . بن محمد ، - این شخص بقرینه عبارت
مؤلف در آخر ترجمه : «ودفن عند والده» با علم بعاتد مؤلف بذکر این نوع تعبیر در تراجم
ابناء مذکور بلافاصله بعد از تراجم آباء تقریباً بنحو قطع ویقین پس صاحب ترجمه قبل است ،
۳ - كذا فى م ، ب ق با تنقیط ناقص ، - جئا [يجتو] از باب نصر بزانو نشئت (منتهى الارب) ،
۴ - كتاب الشهاب فى الحكم والاداب کتابی است بسیار مشهور محتوی بر هزار حدیث
از احادیث نبوی در حکم و امثال و آداب تألیف قاضی ابو عبد الله محمد بن سلامة بن جعفر بن علی بن
حکمون مصری قضاعی شافعی از قضاة مصر در عهد فاطمیین ومتوفى در سنه ۴۵۴ ، بسیاری از
علماء از خاصه وعامه شروح عده بر این کتاب نگاشته اند از جمله شیخ ابو الفتح رازی مؤلف تفسیر
قیه در صفحه بعد

إِنَّ الشَّهَابَ شَهَابٌ يُسْتَفْضَى بِهِ فِي الْعِلْمِ وَالْحِلْمِ وَالْأَدَابِ وَالْحِكْمِ
سَقَى الْقَضَاعِيَّ نَبِيْتُ كُلَّمَا بَقِيَتْ هَذِي الْمَصَابِيحُ فِي الْأُورَاقِ وَالْكَلِمِ

توفى في سنة ثمان وخمسين وسبعمائة^۱ ودفن عند والده رحمة الله عليهم .

۱۲۲ - الفقيه صائِن الدين حسين بن محمد بن سلمان^۲

احد الشيوخ الأَكْبَرِ وَالْقِدَى^۳ الأعظم يقال له مفتي الجن والأنس قد
سافر^۴ الحجاز اربعين مرة ولاقى في الله مصابرة شديدة وله رياضات كثيرة حتى
ان مؤمنى الجن احبوه في الله وقالوا ما رأينا رجلاً اقوى منك وكانوا يأتونه
(ورق ۸۴) في خلواته و يسألونه عن مشكلات في الدين ، تأدب بطريفة الشيخ
شهاب الدين السهروردي^۵ ولبس الخرقه عنه و صدى و درس سنين و كان فقيهاً

بقيه از صفحه نيل

معروف و شرح او موسوم است بـ رُوح الأحياب و رُوح الألباب في شرح الشهاب ، و قضاعي مزبور را
تأليف مهم ديگرى بوده راجع بـ خطط مصر موسوم بالمختار في ذكر الخطط والآثار
كه يكى از مآخذ عمده ياقوت است در معجم البلدان و مقرئزى در خطط مشهور خود كه تقريباً
صفحة ازين كتاب اخير از ذكر آن خالى نيست (رجوع شود بانساب سماعى در نسبت «قضاعى» ،
و ابن الأثير و ابوالفداء و دول الأسلام ذهبى و ياقمى هر چهار در حوادث سنه ۴۵۴ ، و ابن خلكان ۲ ،
۳۶ ، و سبكى ۳ ، ۶۲ ، ۶۳ ، و ديباچه خطط مقرئزى ۱ ، ۶ ، و حاجى خليفه در عناوين
«شهاب الأخبار» و «خطط مصر» ، و روضات الجنات ص ۴۶۵ و ۷۱۸ ، و مستدرک الوسائل
مرحوم حاج ميرزا حسين نورى ۳ ، ۳۶۷ ، ۳۶۸ ، و خاتمة الطبع راقم اين سطور مجتدين عبدالوهاب
قزوئى بر جلد پنجم از تفسير ابوالفتوح رازى طبع طهران سنه ۱۳۱۵ شمسى ص ۶۲۳ و ۶۲۸) ،
۱ - كذا في م ، ب ق : في سنة . . . خمسين وسبعمائة ، ۲ - كذا في ب ق ، م ، محمد بن
حسين بن سلمان (غلط فاحش) ، شيراز نامه ص ۱۲۹ : الحسين بن محمد بن سليمان (= سلمان) ، -
اين فقيه صائِن الدين حسين چنانكه در متن مذکور است صاحب تأليفى بوده در تراجم احوال مشايخ
فارس موسوم به ، تاريخ مشايخ فارس كه يكى از مآخذ عمده مؤلف كتاب حاضر است و هر جا كه
مؤلف در اين كتاب «قال الفقيه» ميگويد مراد او همین صاحب ترجمه حاضر است ،
۳ - قدوة مثلثة يبشوا فدى بكسر و در آخر الف مقصورة مكتوب بصورت يا جمع قدوة بكسر
است (متهى الأرب و لسان العرب) ، ۴ - رجوع شود بص ۵۰ حاشية ۷ ،
۵ - رجوع شود بص ۶۹ حاشية ۵ ، و ص ۷۵ حاشية ۳ ،

شافعیاً بارعاً ورعاً لا يأخذ من اموال السلاطين و ان الحواً كثيراً و كان یوصی اولاده بالاجتناب عن بابهم و یقول من شرب فطرة عن مائهم لا بد ان یحترق شفتاه ولو بعد حین، و كانت معیشته من^۲ زرع و رثه عن آباءه و اراد بعض الحکام ان یمتنحه فی قبول عطیاتهم فأمر ان یلقى بأکیاس ذهب الی سطحه فی ظلمة اللیل فلما رآها الشیخ قال ان الله لا حول و لا قوة الا بالله ان عدواً قصدنی فسمعه الجیران و جاؤه سریعاً فأمرهم بالقاءها الی الطریق، وله مصنفات منها تاریخ مشایخ فارس کتبتها علی طریقة الدیلمی^۳ و المقاریضی^۴، قال المؤلف و نقلت فی هذا الکتاب کثیراً منها، وله اشعار بلیغة منها:

أمر علی المقابر کل یوم و لا أدری بآئی الأرض قبری
و أفرح كلما ازداد مالی و لا أبکی علی نقصان عمری

(ورق ۸۲ ب) توفي فی سنة اربع و ستین و ستمائة^۵ و دفن بغاتقاهه المعروف فی محلة الجصاصین رحمة الله علیهم .

۱۲۳ - الفقیه سعد الدین محمد بن الحسین^۶

ولده الفاضل العالم کان فقیهاً كاملاً مبالغاً فی الورع لا یكل امر طعامه ولباسه و طهوره الی احد و کان یمخرج الی الصحراء و ینزع بنفسه و یحصد و كانت له مسحاة یعملها بیده، قیل اراد بعض الأتکارین يوماً ان یرفعها غلم یمسحط فتمال

۱ - م لا بد و ان یحترق ، ۲ - ب ق ، فی زرع ، ۳ - رجوع شود بص ۴ حاشیه ۱ ،

۴ - رجوع شود بص ۴ حاشیه ۲ و نیز بنمرة ۴۴ از تراجم کتاب حاضر ، ۵ - کذا فی ق ب ،

م ، فی سنة . . . و ستمائة ، ۶ - چنین است عنوان در ب ق ، م ، الشیخ سعد الدین حسن بن

الحسین ، - این شخص بتصریح مؤلف پسر صاحب ترجمه قبل است ،

ياشيخ هذه تحمل بقوة ربانية ونحن عاجزون عنها، ورزقه الله اولاداً صار كلهم علماء ربانيين، توفي في سنة ثمان وثمانين وستمائة^۱ ودفن خلف تربة والده رحمة الله عليهم .

۱۲۴ - الشيخ ضياء الدين محمد السلماي^۲

لقبته وكان شيخاً فاضلاً بهي المنظر طليق الوجه حلوا كلام حسن المحاورة يذكر الناس ويكتب الحديث ويدرس كتاب عوارف المعارف وله اجازات عالية، ومما قرأت بخطه :

مَرَرْتُ عَلَى الْأَجِيَّةِ حَيْثُ صَفَّتُ
فَلَمَّا أَنْ بَكَيْتُ وَفَاضَ دَمْعِي
قُبُورُهُمْ كَأَفْرَاسِ الرِّهَانِ
رَأَتْ عَيْنَايَ بَيْنَهُمْ مَكَانِي

(ورق ۸۳) توفي في سنة خمس واربعين وسبعمائة^۳ رحمة الله عليهم .

۱۲۵ - مولانا معين الدين هبة الله بن الحسين بن محمد السلماي^۴

العالم النبيه العظيم الشأن القويم البرهان قد لقبته وكان يدرس في المدارس ويفتي في المجالس يزدحم لديه الفضلاء ويرجع اليه الكملاء^۵ وله تصانيف فائقة ورسائل رائقة منها شرح المقدمة البرهانية^۶ في الخلاف وما غرق في وصف من صنّف له :

۱ - كذا في ق ب ، در م جای آحاد وعشرات سفید است ، ۲ - صاحب این ترجمه وصاحب

ترجمه بعد بظن غالب بل بدون سببه بفرینه نسبت « سلماي » و قول مؤلف در آخر ترجمه بعد بودفن عند آباءه رحمة الله عليهم « هر دو از اعتقاد شماره ۱۲۲ باید باشند ، ۳ - کذا فی

ب ق ، در م جای آحاد وعشرات سفید است ، ۴ - رجوع شود بحاشیه ۲ ،

۵ - کذا فی ق ب ، م ، العلماء ، « کلام » در جمع « کامل » در هیچیک از کتب لغت متداوله بنظر

نرسید ، ۶ - مقدمه برهانیه نام کتابی است در علم خلاف یعنی جدل تألیف ابوالفضایل

محمد بن محمد بن محمد نسفی معروف برهان نسفی متوفی در سنه ۶۸۷ یا ۶۸۶ یا ۶۸۴ (الجواهر

المضیئه ۲ : ۱۲۷ ، و کشف الظنون ۲ : ۵۰۳ ، والفوائد البهیة ص ۱۹۴) ،

كَأَنَّمَا الدُّهْرُ تَابُجٌ وَهُوَ دُرَّتُهُ وَالْمَلِكُ وَالْعَدْلُ كُفٌّ وَهُوَ تَحَاتِمُهُ
وَالْبِرُّ وَالْبَحْرُ وَالْأَقْلَامُ أَجْمَعُهَا وَالنَّحْلُ وَالْفَلَكَ الدَّوَارُ نَحَادِمُهُ

توفی فی سنه ثمان و خمسین و سبعمائة^۱ و دفن عند آباءه رحمة الله عليهم ، و فی تلك البقعة بن العلماء و الأولیاء و العابدات الصالحات خلق كثير لا يحصون :

۱۲۶ - منهم ابنة الشيخ شهاب الدين السهروردي

جاء بها الأثرak بعد وقعة بغداد فأقتدها الفقيه^۲ من ايديهم فأقامت هناك حتى توفيت و دفنت عند زوجة الشيخ^۳ و بناته رحمة الله عليهم .

۱۲۷ - الشيخ ابراهيم الكرجي^۴

من قدماء المشايخ (ورق ۸۴ ب) و اجلاء العباد و كبار الصوفية قبل كان و حبد العصر في الزهد و المعرفة و يقال أنه من الشهداء و فی شهادته اقوال اوتقها انه التجأ اليه جماعة من كبار السادة و قصدت^۵م بعض الظلمة ليقتلهم فلم يدل عليهم و فداهم

۱ - كذا في ب ق م ، في سنة خمسين و سبعمائة ، ۲ - مراد از « فقيه » بدون شك فقيه صائين الدين حسين سابق الذكر (نمره ۱۲۲ از تراجم) است و مؤلف مرجا در تضاعيف اين كتاب « قال الفقيه » ميگويد مراد او همين شخص است كه كتاب او موسوم به « تاريخ مشايخ فارس » چنانكه سابق گفتيم يكى از مآخذ عمده مؤلف بوده است ، و مراد از « وقعه بغداد » فتح آن شهر است بدست مغول در سنه ۶۵۶ كه اين فقره نيز با عصر صائين الدين حسين مذکور متوفى در سنه ۶۶۴ كاملاً موافق است ، و اين نكته را نيز نا گفته نگذرديم كه شيخ شهاب الدين سهروردي چنانكه مؤلف در شرح احوال فقيه صائين الدين مزبور گفت (ص ۱۷۶) شيخ خرقه اين اخير بوده است و لابد بهمين مناسبت است كه فقيه مذکور دختر شيخ خود را از دست اثرak رهانیده و نگاهدارى نموده است ، ۳ - مراد از « شيخ » نيز بدون شبهه همان فقيه صائين الدين حسين مذکور است ، ۴ - چنين است در هر سه نسخه يعنى « الكرجي » با حجم ، و در م فتحة نيز روى كاف گذارده ، - شرح حال بسيار مختصر اين شخص در دو سطر در شبرازنامه ص ۹ ، ۱ نيز مسطور است ولى بدون نسبت « كرجي » ،

بنفسه النفیسة منافسة فیهم قتل و دفن فی رباطه و علی قبره مکتوب أنه استشهد
فی سنة احدى و ثلاثمائة و الحالف عنده سربع التأثیر و قد جربوه کثیراً رحمة الله علیهم.

۱۲۸ - الشيخ سالبه ابن ابراهیم بن ملك الممنع^۲

كان شيخاً عظیم الشأن رفیع الحال نأدب بالشیخ ابی مسلم الفسوی^۳ و لقی

۱ - کلمة « سالبه » که در اسامی بسیاری از اهالی فارس در قرون وسطی دیده میشود از اعلام
عربی بصیفة اسم فاعل مؤنث از « سلب » چنانکه در بادی امر ممکن است توهم رود نیست چه
علاوه بر آنکه چنین علمی با این هبث و صورت مطلقاً و اصلاً در هیچیک از کتب تواریخ و رجال و
معاجم عربی یافت نمیشود در يك نسخه بسیار نفیس مصحح مضبوطی از نفعات الانس جامی متعلق
بآقای عباس اقبال آشتیانی که تاریخ کتابت آن در سنه ۱۰۲۵-۱۰۲۶ است این کلمه در سه مورد
مختلف در تضاعیف آن نسخه صریحاً (سال به) در دو کلمه نوشته شده و در یکی ازین سه مورد نیز
بضبط قلم کاتب زیرباه (به) کسره گذارده بطوریکه ازین طرز کتابت واضح میشود که این کلمه از اعلام
مرگبه فارسی بوده است سرگب از « سال + به » باهاء منقوطه از جنس روزبه و روزبهان و بهروز ،
یعنی کسی که هر سال او از سال گذشته او بهتر است (یا بهتر خواهد بود تفاوتاً) ، و آن سه مورد
مذکور یکی در شرح احوال همین صاحب ترجمه متن حاضر سالبه بن ابراهیم است (شماره ۳۴۷ از تراجم
نفعات) ، دوم در شرح احوال عمران ثلثی (شماره ۳۴۸ از تراجم نفعات) بمناسبت اینکه وی
معاصر بوده است با شیخ الشیوخ ابوالحسین احمد بن سالبه بیضاوی (رجوع شود بص ۵۴ از کتاب
حاضر، متن و حاشیه ۶) ، سوم در شرح احوال شیخ روزبهان یقنی (شماره ۳۲۰ از تراجم نفعات)
بمناسبت اینکه شیخ خرقة او یکی از احفاد شیخ الشیوخ احمد بن سالبه مذکور بوده است ، -
حال که معنی این کلمه و هویت آن معلوم شد پس قطعاً نوشتن آن منفصلاً بصورت (سال به) بطبق
نسخه مذکوره نفعات برای دفع التباس آن بسالبه اسم فاعل عربی بعقیده ما براتب بهتر و نزدیکتر
بقیاس است تا نوشتن آن متصلاً بصورت (سالبه) ، ولی ما نظر باینکه در هر سه نسخه شدالاً زار
که بدست ماست این کلمه همه جا (سالبه) متصلاً نوشته شده از خود هیچ تصرفی در املاي این کلمه
نکرده آنرا عیناً بطبق همان نسخ چاپ نمودیم ، ۲ - چنین است بعینه این کلمه در قی یعنی
الممنع (با دو میم و نون قبل از عین مهمله) ، ب ، الممنع (بتاء مثناة فوقانیة بجای نون) ، در
ترجمه فارسی این کتاب ص ۸۶ این کلمه را ندارد ، م و نفعات (که شرح احوال صاحب ترجمه
حاضر در آنجا نیز مسطور است ص ۲۱۴ - ۳۱۵) این هر سه کلمه اخباراً یعنی « بن ملك الممنع را
هیچ ندارند » ۳ - بظن غالب مراد ابو مسلم فارس بن غالب الفارسی از مشایخ متصوفة فارس
و از معاصرین ابو عبد الرحمن سلمی متوفی در سنه ۴۱۲ و شیخ ابو سعید ابوالعیر متوفی در سنه
۴۴۰ و علی بن عثمان هجویری صاحب کشف المحجوب متوفی در حدود سنه ۴۷۰ باید باشد و عصر
بیمه در صفحه بعد

الشیخ ابا الحسن علی بن خواجه الکرمانی^۱ وصحب الشیخ ابا عبدالله محمد بن علی^۲ واتخذ بیاب کوار^۳ خاتماً خدم فیها ثلاثین سنة یطعم فیها الصادروالوارد و جاوز عنده کثیر من العلماء والصالحین وکان له فتوة و نشاط ، مات سنة ثلاث وسبعین واربعمائة^۴ ودفن فی خاتمها رحمة الله علیهم .

۱۲۹ - الشیخ عبدالله بن عبد الرحمن

کان خادم الشیخ سالبه ولما احتضر الشیخ (ورق ۸۴) ارساه لترتیب الکفن وغیره فذهب واشتری کفین وجهاز لمیتین فلما رجع ورأی الشیخ قد فارق الدنیا جعل یقول الله الله ثم عانق الشیخ وقال الله ثم توفی ودفن بجانب الشیخ رحمة الله علیهم .

بقیه از صحیحه قبل

او حنائکه ملاحظه میشود باعصر صاحب ترجمه حاضر یعنی سالبه بن اراهم متوفی در سنه ۴۷۳ کاملاً وفق میدهد (رحوت شود باه ارا الوحید جاب طهران ص ۱۰۴ ، وکشف المحجوب ص ۲۰۷ ، ۲۱۵ ، ۴۱۰ ، ۴۵۰ ، ۴۶۰ ، ۵۳۳) ،

۱ - مظهر ا مراد خواجه علی بن حسن ، (یا حسین) کرمانی سیرگانی از مشایخ متصوفه کرمان و از مریدان شیخ عمومتوفی در سنه ۴۴۰ باید باشد (رجوع شود بکشف المحجوب ۲۱۵ ، و اسرار التوحید ۲۸۸ ص ۱-۲ ، و فحاحات ۲۹۱-۲۹۷) ، ۲ - مظهر ا مراد «شیخ المشایخ عالم» ابو عبدالله محمد بن علی داستانی مدفون در بسطام از معاصرین شیخ ابوالحسن خرقانی و ابو سعید او الخیر و متوفی در ماه رجب سنه ۴۱۷ باید باشد (رجوع شود بکشف المحجوب ۲۰۵ و اسرار التوحید ۳۹ ، و زمره القلوب ۲۷۹-۲۸۰ که حکایت بسیار ممنوعی از درختی که بر سر قبر او در بسطام بوده است نقل میکند ، و فحاحات ۳۳۸-۳۳۹ ، و سفینه الاءاء ۱۶۰) ، ۳ - کوار نام بلوکی است در فارس زاقع مسافت ده فرسخ تقریباً در جنوب شیراز ، و دروازه کوار در شیراز که ختاه صاحب ترجمه در نزدیکی آن واقع بوده لابد دروازه بوده که راه کوار از آنجا منشعب میشده است ، ۴ - حذ است در هر به نسخه بنامش ضمیر خاتمها ، بنوقم معنی «زاویه» یا «صومعه» ظاهر ا ، ۵ - چنین است در ب ق و فحاحات ، م - ثلاث واربعین واربعمائة ،

۱۳۰ - الشيخ ابراهيم بن شيرويه

مزاره من المزارات العتيقة ولم اقف على سيرته بالحقيقة و يروى عنه
كرامات كثيرة ويرى عليه امارات غزيرة^۲ ووفاته فيما يُنصف^۳ على اربعين واربعمائة
فيما اظن و مرقدہ فی المقبرة المنسوبة اليه^۴ و لزيارة قبره اثر عظيم في قضاء
الحاجات ونجح المهمات رحمة الله عليهم .

۱ - کذا فی ق م ، ب : ابراهيم شيرويه ، ترجمه فارسی این کتاب ص ۸۶ : شيخ شيرويه (بدون
کلمه ابراهيم) ، - طرز تعبير نسخه ب يعنى ابراهيم شيرويه بجای ابراهيم بن شيرويه مطابق رسم
قديم زبان فارسی است در اضافه نام پسر بنام پدر يا جدّ بدون توسط کلمه «ابن» يا «پسر» يا «پور»
و نحو ذلك که در قرون وسطی بسیار معمول بوده است مانند رستم زال و سام نريمان و عمرو عاص
و سعد وقاص و ابراهيم ادهم و صاحب عباد و محمود سبکتکين و ابو سعيد ابوالخير و ناصر خسرو و
مسعود سعد سلمان و ابوعلی سینا و بسیاری دیگر غير اينها (رجوع شود بجواشی نگارنده این سطور
بر لباب الالباب عوفی ج ۱ ص ۲۹۵) ، ۲ - تصحيح قیاسی ، ب ق با تعقیط فاسد ، م این
کلمه را ندارد ، ۳ - تصحيح قیاسی ، ب ق ، نيف ، م : ووفاته فی سنة اربعين واربعمائة ، -
يُنصف بضم ياء تحتانيه مضارع اَنَاف على الشئ يُنصف است بمعنی افزون گردیدن بر چیزی ،
يعنی وفات صاحب ترجمه در سنه ۴۴۰ و چیزی افزون بر آنست ، ۴ - یعنی گورستان
منسوب بصاحب ترجمه ابراهيم بن شيرويه که معروف بوده است به «گورستان شيرويه» بدون کلمه
«ابراهيم» ، و خود مؤلف نیز ازین گورستان همه جا به «مقبرة شيرويه» يا «مشهد شيرويه» تعبير
کرده است از جمله در ص ۳۷ و ۶۱ و ۱۸۳ ، و در ترجمه فارسی این کتاب نیز همه جا از جمله در ص ۸۶ ، ۸۷
از آن به «خاکستان شيرويه» تعبير شده ، و این طرز تعبير از قبيل اطلاق نام پدر است بر پسر که
آن نیز یکی از رسوم قديم زبان فارسی بوده است در بعضی اسامي کثير التوران برالسنه مانند
منصور حلاج بجای حسين بن منصور حلاج ، و حسن ميمندی وزير معروف سلطان محمود غزنوی
بجای احمد بن حسن ميمندی ، و تاريخ جرير طبری بجای محمد بن جرير طبری ، و ادهم بجای
ابراهيم بن ادهم ، آهی بسحر زسینه خناری ☞ از ناله بوسعيد و ادهم خوشتر (منسوب بختام) ،
و سبکتکين بجای محمود بن سبکتکين سعدی گوید ، ايکه نصيحتم کنی کز بی او دگر مرو ☞
در نظر سبکتکين عيب ايازمبکنی ، و امثال ذلك ، (رجوع شود بمقدمه راقم سطور به تاريخ جهانگشای
جوينی ج ۲ ص ۲) ،

۱۳۱ - الشيخ عبدالله المشهور بدوست خدا

اشتهر بهذه النسبة وتواتر اى ولى الله وهو من الصلحاء المتقدمين يقال انه كان من اصحاب الشيخ احمد بن الحسين^۱ وزيارته اثر عظيم ظاهر فيما جرب ومرقده بين مقبرة شيرويه فى حظيرة منها رحمة الله عليهم .

۱۳۲ - الشيخ زين الدين طاهر بن المظفر بن محمد العمري العدوي الربعي^۲

العالم الكبير العارف الشهير قد جمع بين العلم والعبادة وسلك سبيل الدرس والأفادة (ورق ۸۴ ب) نصح الناس سنين وذكروهم حسبة لله وله مجموعات فى التفسير والحديث والفقہ والتصوف والتاريخ واجازات عالية من والده^۳، وروى كتاب

۱ - يعنى صاحب ترجمه نمرة ۹۹ از تراجم كتاب حاضر ،

۲ - م « العمري » را ندارد ، « العدوي » فقط در حاشیه ق مرقوم است ، « الربعي » فقط در م موجود است ، - صاحب ترجمه از خانواده مشهورى بوده است در شیراز كه بسيارى از فضلا وعلما وواعظ از ايشان برخاسته اند ، ومؤلف كتاب حاضر معين الدين جنيد نيز خود از اين خاندان بوده است ودر كتاب حاضر شرح احوال بيست و دو نفر از اعضاء اين خاندان را متفرقه در ابواب مختلفه كتاب ذكر نموده است ، اين خاندان خود را از اولاد خليفه تانى عمر بن الخطاب ميدانسته اند وبابن جهت در نسبت خود عناوين « عمري عدوي ربعي قرشي » اغلب مى افزوده اند ، ودر ترجمه فارسى اين كتاب بقلم پسر مؤلف عيسى بن جنيد نسبت « باغنوي » را نيز غالباً براساسى ايشان افزوده است ، اما **عمري** چنانكه گفتيم منسوب است بعمربن الخطاب ، و **اذا عدوي** بفتح عين و دال مهملتين وسپس واو منسوب است بقبيله بنى عدى بن كعب بن لؤي كه شعبة بوده است از قريش و عمر از اين شعبة بوده است ، واز همين جا وجه نسبت **قرشي** نيز واضح ميشود ، و **اذا** **بهي** بفتح راه مهمله وفتح باء موخده وسپس عين مهمله منسوب است بريعه نامى كه بقول مؤلف كتاب (ورق ۸۷) از اسباط عمر بن الخطاب بوده است ، و **اذا باغنوي** مذوب است به « باغنوي » كه نام يكي از محلات قديم شيراز بوده واز عهد كريمخان زند ببعده جزومحله بالاكفت شيراز شده است (فارسنامه ناصري ۴۶۱۲) وچون بسيارى از افراد اين خاندان در آن محله مسكن داشته اند لهذا **باغنوي** مشهور شده بوده اند ، ۳ - رجوع شود بنمرة ۱۳۰ از تراجم .

جامع الأصول^۱ عن قطب الدین محمود بن [مسعود بن] مصلح شیرازی^۲ بقراءته تماماً علی الشیخ صدر الدین القونوی^۳ عن شرف الدین الهذبانی^۴ عن المصنف^۵

۱ - یعنی جامع الأصول لا حدیث الرسول تألیف مجد الدین ابوالسعادات مبارک بن محمد معروف بابن الاثیر جزری متوفی در سنه ۶۰۶ (برادر ابن الاثیر مورخ مشهور) که جامع احادیث صحاح ستة اهل سنت و جماعت است (ابن خاکن ۱۲: ۲، و سبکی ۵: ۱۵۳-۱۵۴، و کشف الظنون در باب جیم) ، ۲ - رجوع شود بسابق ص ۱۱۱ حاشیه ۱ - جامی در تفجرات در ترجمه احوال شیخ صدر الدین قونوی گوید (۶۴۵) ، ۱ و مولانا قطب الدین علامه شیرازی در حدیث شاگرد وی است کتاب جامع الأصول را بخط خود نوشته است و بروی خواننده و بآن افتخار میکرده ، ۱ و ابن حجر در درر الکامنه ۴: ۳۴۰ در شرح احوال قطب الدین شیرازی گوید: و حدث بجامع الأصول عن الصدر القونوی عن [شرف الدین] یعقوب الهذبانی عن المصنف ، و عین این عبارت در بغیة الوعاة ۳۸۹-۳۹۰ ، و مفتاح السعادة ۱: ۱۶۴ ، و روضات الجنات ۳۳: ۵ هر سه در ترجمه قطب الدین شیرازی تکرار شده است ، ۳ - یعنی شیخ صدر الدین محمد بن اسحاق قونوی از مشاهیر فضلا و عرفاء قرن هفتم و متوفی در سنه ۶۷۳ ، وی از خواص مریدان شیخ محیی الدین بن عربی عارف مشهور و پسر زوجه این اخیر بوده باین معنی که شیخ محیی الدین بن عربی پس از مهاجرت از بلاد مغرب بروم و ورود بقونیه مادر شیخ صدر الدین قونوی را پس از وفات پدرش در حباله نکاح خود در آورد و اهلاً صاحب ترجمه در خدمت و صحبت او تربیت یافت ، صاحب ترجمه را تالیفات عدیده است که بعضی از آنها در ایران و بعضی دیگر در هندوستان بطبع رسیده است (برای ترجمه احوال وی رجوع شود بساخذ ذیل ، سبکی ۵: ۱۹ ، تفجرات ۶۴۵-۶۴۸ ، حبیب السیر جزو ۱ از جلد ۳: ۶۶ ، شعرانی ۱: ۱۷۷ ، مفتاح السعادة ۱: ۴۵۱-۴۵۲ ، و ۲: ۲۱۱-۲۱۲ ، مجالس المؤمنین ۲۷۱ ، سفینه الاولیاء ۶۸ ، کشف الظنون در عنوان فکوک و نصوص [بانون در اول] ، طرائق الحقائق ۲: ۱۵۹-۱۶۰ ، معجم المطبوعات العربیه ۱۵۳۲) ، ۴ - یعنی امیر شرف الدین یعقوب بن محمد بن حسن هذبانی از فضلا امراء اکراد از قبیله هذبانی که شعبة بزرگی بوده است از اکراد روادی ، و صلاح الدین ایوبی معروف و خاندان او نیز همه چنانکه معلوم است از همین قبیله هذبانی بوده اند ، شرح احوال امیر مذکور را در شذرات الذهب در حوادث سنه ۶۴۵ مختصراً چنین نگاشته است: «وفیها توفی شرف الدین الامیر الکبیر یعقوب بن محمد بن حسن الهذبانی الأربلی روی عن یحیی الثقفی وطائفة وولی شدّ دواوین الشام وکان ذاعلم وادب ، توفی فی ربيع الأول بمصر ، ویاقوت با وی معاصر بوده و در معجم البلدان بمناسبت بعضی اطلاعات جغرافی که شفاها از او شنیده بوده یکی دو مرتبه نام او را برده است ، در عنوان اذرح» گوید: «حدثنی الامیر شرف الدین یعقوب بن [محمد بن] الحسن الهذبانی قبیل من الأکراد ینزلون فی نواحی الموصل قال رأیت اذرح والجرباء غیر مرّة وینهما میل واحد الخ» و در عنوان «بوقة» گوید: «وبوقة من قرى الصمید عن الامیر شرف الدین یعقوب الهذبانی اخبرنی به من لفظه» ، - (در خصوص اکراد هذبانیه رجوع شود بابن الاثیر در حوادث سنه ۴۳۰ ، و ابن خلکان در شرح احوال صلاح الدین ایوبی «یوسف» [که در چاپ مصر بلفظ الهذبانیه چاپ شده] و رجوع شود نیز مخصوصاً بدائرة المعارف اسلام در عنوان «کرد» ج ۲ ص ۱۲۰۰-۱۲۰۴ بقلم دوست فاضل ما آقای ولادیمیر مینورسکی مستشرق روسی مشهور) ،

و قد سافر كثيراً في طلب العلم و صحبة المشايخ و صنف كتاباً في فضيلة العلم
 و شرف العلماء سماه **تحفة الخلفاء الى حضرة الخلفاء** ، ثم سافر في آخر عمره الى
 الجزائر فترلو بعض المنازل فقام في جوف الليل يتعبد و كانت ليلة مقمرة فاستيقظ
 بعض اهل القافلة من نومه فرآه ينحني و ينتصب فظن انه لص يقصدهم فرماه
 بسهم وقع في جبهته المباركة فهوى الى السجود و اخرج بيده السهم و وضعه علي
 سجاداته و سلم الروح فأتوا بجنازته و دفن خلف درب فسا في سنة . . .
 و سبعمائة^۲ ، و سمعت جدتي ان القاتل جسوه فرأيت والدي في المنام يقول

۱ - مراد از «الجزائر» که مکرر در این کتاب استعمال شده بقرینه مقام و سیاق عبارات پیش و
 پس بدون شبهه جزائر خلیج فارس است بخصوص کیش و هرموز که در طی قرون گذشته هر کدام
 بنوبت خود بسیار آباد و پر جمعیت و مرکز سیاسی و تجارتی و کشتی رانی خلیج فارس و بندر گاه
 معتبر کشتیهای چین و هند و بصره و بغداد و غیره بوده اند و قرنهای از یک نوع استقلال یا شبه استقلال
 بهر مند بوده و پادشاهان مقتدر توانای باثروتی داشته اند ؛ جزیره کیش در قرون پنجم و ششم و هفتم
 و جزیره هرموز از حدود هفتصد هجری الهی حدود ۹۱۳ که بر تالیها بر آن جزیره دست یافتند، و
 پادشاهان آنجا را پادشاه جزائر و پادشاه بحر مینامیده اند ، حافظ گوید ،

پایه نظم بلند است و جهانگیر بگو تا کند یادش بحر دهان پر گهرم

و در همین کتاب حاضر ورق ۱۰۹ در ترجمه احوال شیخ عقیف الدین اسرائیل بن عبدالسلام خنجی
 (نمره ۱۶۸ از تراجم) گوید : «ثم رفع الله قدره و بر في حصول المرام امره حتى ولي قضاء
 الجزائر و ما والاها و رتب سلطان البحر محمداً للحجاج فاخرجها ارتفاقاً باهل الفاقة و الاحتياج
 فخرج عن عهدها بحسن كفايته و رجع معززاً مكرماً الي ولايته . . . ثم ارسله سلطان البحر الي
 شيراز لرسالة انفذها اليه الخ » - و در این عصری که محل گفتگوی شد الا زار است در هر دو
 مورد مذکور چون صحبت از وقایع مابین سنه هفتصد و هشتصد است مراد از «الجزائر» بدون
 شك جزیره هرموز است با سایر جزائر تابعه آن که همه جزو قلمرو پادشاه هرموز بوده است (رجوع
 شود بفارس نامه ابن البلخی و فارس نامه ناصری و دائرة المعارف اسلام در عناوین «قیس» [«کیش»]
 و «هرموز») - ۲ - جای آحاد و عشرات در هر سه نسخه سفید است ، - م : ستمائة (بجای سبعمائة) ،
 ۳ - ازین عبارت بالصراحه بر میآید که مقتول یعنی شیخ زین الدین طاهر بن المظفر بن محمد صاحب
 ترجمه جده اعلائی مؤلف - و عبارت دیگر بدرجه او - بوده است ، و حال آنکه خود مؤلف
 در نمره ۱۴۳ از تراجم کتاب نام و نسب پدر خود را چنین عنوان کرده است : «نجم الدین ابوالفتح
 بنیه در صفحه بعد

(ورق ۸۵) اعفوا عن الغاطی فقد عفوت عنه قال فلما انتبھت امرت بأطلاقه ،
ومما عندی بخطه الشریف :

زُرُّ وَالِدَيْكَ وَ قَسْمُ عَلِيٍّ قَبْرَيْهِمَا
فَكَأَنِّي بِكَ قَدْ حَضَرْتُ لَدَيْهِمَا
لَوْ كُنْتُ حَيْثُ هُمَا وَكَأَنَّا فِي الْبَقَا
زَارَاكَ حَبِوًّا لَا عَلَيَّ قَدَمَيْهِمَا
مَا كَانَ ذَنْبُهُمَا إِلَيْكَ وَ طَالَمَا
مَنَعَاكَ مَحْضَ الْوُدِّ مِنْ نَفْسَيْهِمَا
كَأَنَّا إِذَا مَا أَبْصَرَا بِكَ عِلَّةً
بَكِيًّا عَلَيْكَ وَ شَقُّ ذَاكَ عَلَيْهِمَا
كَأَنَّا إِذَا سَمِعَا آيِينَكَ أَسْبَلَا
دَمْعَيْهِمَا أَسْفًا عَلَيَّ نَحْدَيْهِمَا
وَ تَمْنِيًّا لَوْ صَادَا بِكَ رَاحَةً
بِجَمِيعِ مَا يَحْوِيهِ مَلِكٌ يَدَيْهِمَا
فَلْتَلَحِّقْنَهُمَا غَدًا أَوْ بَعْدَهُ
حَتْمًا كَمَا لَحِقَا هُمَا أَبُوَيْهِمَا
وَ لَتَقْدَمَنَّ عَلَيَّ فَمَالِكَ مِثْلَ مَا
بُشْرَاكَ لَوْ قَدِمْتَ فِعْلًا صَالِحًا
وَ قَرَأْتَ مِنْ آيِ الْكِتَابِ بِقَدْرِنَا
فَأَحْفَظُ حَفِظْتَ وَ صَبَيْتِي وَ أَعْمَلُ بِهَا
قَدِيمًا هُمَا أَيْضًا عَلَيَّ فِعْلَيْهِمَا
وَقَضَيْتَ بَعْضَ الْحَقِّ مِنْ أَمْرَيْهِمَا
تَسْطِيحُهُ وَ بَعَثْتَ ذَاكَ إِلَيْهِمَا
فَمَسَى تَنَالُ الْفَوْزَ مِنْ بَرِيهِمَا

رحمة الله عليهم .

بقیه از صفحه قبل

محمود بن محمد بن اسمعيل بن المظفر والد جامع هذا الكتاب ، وچنانکه ملاحظه ميشود از مؤلف تا مظفر
ابتدا طاهر نامی موجود نيست و چون از خارج ميدانيم هم از کتاب حاضر و هم از شیراز نامه که
این مظفر بن محمد هفت پسر داشته ، طاهر و اسعد و مسعود و منصور و اسمعيل و عبد الوهاب و عمر
که تراجم همگی آنان در این کتاب هر يك بجای خود مذکور است پس واضح است که صاحب
ترجمه حاضر طاهر بن المظفر بدر حد مؤلف نبوده بلکه عم جد مؤلف بوده است ، و گویا
مؤلف را در اینجا بواسطه تعدد زمان سهوی و تغلیطی دست داده و برادر جد اعلاي خود را یعنی
زين الدين طاهر را با خود حد اعلاي خود یعنی اسمعيل بن المظفر بايکديگر اشتباه نموده است ، و بجای
اینکه بگوید « فرأيت عبي في المنام » گفته « فرأيت والدي في المنام » .

۱ - کذا في النسخ الثلاث ، ولعل الصواب ، لك ،

۱۳۳ - الشيخ ناصر الدين ابواسحق عبد الرحيم بن طاهر

(ورق ۸۵ ب) ولده العالم الرباني الكامل السبحاني امام ائمة العلماء واستاذ
 نحارير الحكماء ، صاحب المقامات العلية والكرامات الجليلة ، العظيم الهمة الذي
 لم يعبأ بجاه الدنيا وسعادتها الرفيع القدر الذي لم يرغب في سفاسف الدنيا الدنية
 وزيادتها ، الموفن^۲ المتقن الذي لم يترك ساعة من عمره مهملاً ولم يكن في حالتي
 الشدة والرخاء عن امره معطلاً ، قد احكم اساس الدين المتين بالعلوم الشرعية أولاً
 ثم توجه نحو العقليات فشرع فيها مطوّلاً ، كنت في خدمته ليلاً ونهاراً وازاب
 احواله سرّاً وجهاراً ، واحضر مجلس درسه كلما درس و آقدم^۳ بين يديه حيثما جلس ،
 وكان في درسه الأفاضل والفحول الجامعون بين المتقول والمقول ، يتدنى الدرس
 بالأسحار ثم بعد صلوة الصبح الى ان يرتفع النهار ، ثم يذهب الى صومعته المبنية
 في محلة السراجين لبعض المحصلة الراجين ، فيمضي الأوقات بالدرس (ورق ۸۶)
 الى الغروب ثم يتدنى بدرس جماعة اخرى حين يرجع الى بيته ويؤوب ، وكان
 جميع كتبه بخطه الا نادراً وكانت له نسخة من الحاوي قد قرأها وحشاها ففانت منه
 في كبره فكتب نسخة اخرى عن حفظه من غيره راجعة الى كتاب وهذا من المعجب
 العجائب وكان محباً للمساكين مجتنباً عن السلاطين كثير الذكر دائم الفكر راضياً
 بما قضى الله عليه لا يبالي بعدم المال ولا يتغير باختلال الأحوال يروي الشرعيات

۱ - م د ابواسحق ، را ندارد ، ۲ - م د الموفق ، ۳ - ق ، اقوم ،

۴ - درست معلوم نیست که مراد «الحاوی المصغر» نجم الدین عبدالغفار قزوینی است یا «الحاوی الكبير»
 ماوردی که هر دو از کتب مهیة فقه شافعی است ولی بظن غالب مراد اول است (رجوع شود به ص ۷۱
 حاشیه ۴) .

اکثرها عن والده قراءةً ویروی اجازةً عن جدّه لأبيه^۱ الشیخ صدرالدین المضمّر^۲
 وعن جدّه لأمّه الفقیه سعدالدین محمد بن حسین بن [محمد بن] سلمان^۳، وکان
 قد حصل علی مولانا نطب الدین الفالّی^۴ وقرانه و تأدّب به جمع کثیر من العلماء
 المشاهیر، وله تصانیف ورسالات و اشعار^۵ منها کتاب المنظومة فی المنطق، وکان
 یحث علی اعتقاد الحق وملازمة السنّة والجماعة والاتیقاد لأمر الشریعة والطاعة
 ویقول فی کُلّ حادثة ظهرت انّ المنجمین قد زعموا انّ هذا من تأثیر (ورق ۸۶ ب)
 کذا وکذا ولکن اهل التّسبیح والتّقدیس لا یبالون بالتّریع والتّسدیس، ولما
 حان له انقضاء الزمن المحسوب وآن اقبال الأجل المکتوب [کان] یسأل فی
 لیلته من لیالیه^۶ هل ظهر^۷ الصّبح فتمول^۸ لاحتی انباج الصّباح فقال هل طلع
 الصّبح قلنا بلی فقال الآن آن^۹ ثمّ تنفس الصّعداء ولحق الصّعداء وکان یوم
 عید الفطر من سنة ستّ وخمّین و سبعمائة ودفن عند والده فی حظیرته المبارکة،
 ومن نتائج خاطره العاطر :

إِذَا كُنْتُمْ بَيْنَ شِیرَازٍ فِي رَأْسِ^{۱۰} فَرَسِجٍ شَمَمْتُمْ نَسِيمَ الْجُودِ مِنْ بَابِ دَارِهِمْ
 فَوَاهَا لَمَنْ أَصْحَى جِوَارَ حَرِيمِهِمْ^{۱۱} وَطُوبَى لِمَنْ أَسَى قَرِيبَ جَدَاهِهِمْ^{۱۲}

- ۱ - م : لأبيه ، را ندارد ، ۲ - رجوع شود نمرة ۱۲۵ از تراجم کتاب حاضر ،
 ۳ - رجوع شود بنمرة ۱۲۳ از تراجم ، - مؤلف در متن مساملة نام جت ازل یعنی محمدر ، که ما بین
 دو قلاب درج کرده ایم از بن انداخته ، و این فقره یعنی حذف اسمی معنی آباء و نسبت دادن
 شخص بعد . اعلی امری است بسیار معمول مانند ابو علی سینا یعنی ابو علی حسین بن عبدالله بن
 سینا و ابن بابویه یعنی محمد بن علی بن بابویه معروف بشیخ صدوق ، و نظائر ذلك
 اکثر من ان تحصى ، ۴ - رجوع شود بنمرة ۲۹۹ از تراجم ،
 ۵ - م : اشعار طبیعة ، ۶ - م : النبیالی ، ۷ - م : طلع ، ۸ - م : فقال ،
 ۹ - ب : الآن الآن ، ۱۰ - م : ألفی ، ۱۱ - م : حریم جوارهم ، - ولا ید عبارت
 بتقدیر «فی» است یعنی «فی جوار حریمهم» ، ۱۲ - م : دیارهم ،

رحمة الله عليهم .

۱۳۴ - الشيخ بهرام بن منصور الفسوی^۱

كان من رجال الله له حال و عرفان و جذبات من الحق تأسى بطريقة الشيخ
سعد الدين محمد بن المظفر^۲ [وكان] يلازمه حيناً طويلاً واجتمع جماعة من المشايخ
والتصوفية يوماً عند تربة الشيخ ابراهيم بن شيرويه^۳ يتحابون بروح الله تعالى فقال
له الشيخ سعد الدين محمد يا بهرام (ورق ۸۷) احضر طعاماً يأكله هؤلاء فمضى
واتى بطبق رطب جنبي فلما فرغوا عن اكله دار الطبق بنفسه دوراناً ثم سكن فقال
له الشيخ يا بهرام ان الله تعالى سيدير^۴ لك امرأ يكون فيه روتك ثم يسكن وذلك
لأنك لم تجي مع الرطب جوزاً او دهناً تم به ضيافتهم ، ثم انه ابنتى خانقاهها
يجتمع فيها الصالحاء والعباد فى كل اسبوع يوماً اوليلة فيقرؤن القرآن ثم يسمعون^۵
ويتواجدون ثم بعد ذلك تبدد سلك ذلك الانتظام كما اخبر عنه الشيخ ذوالألهام ،
توفى فى سنة خمس واربعين وستمائة ودفن فى خانقاهه بمحلة خلف القنيطرة
رحمة الله عليهم .

۱ - م «الفسوى» را ندارد . ۲ - رجوع شود بنمرة ۱۶۳ از تراجم كتاب حاضر .
۳ - رجوع شود بنمرة ۱۳۰ از تراجم كتاب ، ۴ - چنین است در هر سه نسخه با ياه مثناة
تعتانيه قبل از حرف اخير يعنى با - افعال ازدوران بمناسبت و مزدوران طبق و سپس سكون آن ،
۵ - كذا فى ب ق بتأنيث الضمير ، رجوع شود بس ۱۸۱ حاشية ۴ ، ۶ - م : يسمعون ،

۱۲۵ - الشيخ صدر الدين ابو المعالي المظفر بن محمد بن

المظفر بن روزبهان بن طاهر العمري العدوي^۱

ينتهي نسبه الى ربيعة من اسباط امير المؤمنين عمر وذلك صحيح ثابت لا شك فيه وآباؤه كلهم معروفون في الرجال ليس فيهم مجهول ولا منكر^۲ كان من كبار المشايخ واعاظم الأولياء لم يكن له في عهده وزمانه نظير في العلم والفتوى والزهد والتقوى (ورق ۸۷ ب) تأدب أولاً بأبيه الشيخ سعد الدين محمد^۳ ثم بعده بعنه مولانا شمس الدين ابي المفاخر^۴ وحصل عليه طرفاً من العقول ولما اراد الله به الخير كوشف برؤيا فأعرض عن ذلك واشتغل بالحديث والفقه وادرك كثيراً من المشايخ الكبار منهم الشيخ شهاب الدين فضل الله التوربشتي^۵ والشيخ شمس الدين

۱ - كلمات « بن طاهر القري العدوي » را در م ندارد ، برای تفسیر این دو نسبت رجوع شود بص ۱۸۳ حاشیه ۲ - شرح احوال صاحب ترجمه در شیراز نامه ص ۱۲۲ - ۱۳۴ مفصلاً مسطور است ، ۲ - تمام این جمله از «ینتهی نسبه» در ابتدای این ترجمه تا اینجا از م ساقط است ۳ - رجوع شود بنمرة ۱۶۳ از تراجم ، ۴ - رجوع شود بنمرة ۱۶۴ از تراجم ،

۵ - یعنی شیخ شهاب الدین فضل الله توربشتی یا توران بشتی از فقهاء شافعیه و محدثین معروف قرن هفتم ، وی بتصریح مجمل فصیح خواری ابتدا ساکن شیراز بوده است و سپس در عهد سلطنت قتلغ ترکان خاتون (۶۵۵ - ۶۸۱) از ملوک قراختائیان کرمان باستدعاء ملکه مزبور بکرمان آمد و در آنجا سکنی گزید و در همان شهر در سنه ۶۶۱ ششصد و شصت و یک وفات یافت ، و تا اواخر قرن هشتم نام بعضی از اولاد و احفاد صاحب ترجمه که غالباً از علما و فضلا بوده اند احیاناً در ضمن وقایع تاریخی کرمان و فارس دیده میشود ، شرح احوال صاحب ترجمه را جز در طبقات سبکی و از روی آن در مفتاح السعادة طاشکبری زاده در جای دیگر نیافتم ، ولی ما یاره اطلاعات متفرقه راجع باو و اولاد او در بعضی از کتب تواریخ مختلفه بدست آورده ایم که بواسطه ضیق مقام درج آنها در اینجا مبسر نگردید لهذا تمام آنها را ان شاء الله تعالی در حواشی آخر کتاب درج خواهیم نمود ، - و کلمه توربشتی در نسبت صاحب ترجمه بهمین املا که ما در متن چاپ کرده ایم مطابق نسخه ق است (یعنی بتاء مثناة فوقانیه و واو و راه مهمله و سپس باه موحده و شین معجمه و تاء مثناة فوقانیه و در آخر باه نسبت) ، م : الدوربشتی (با فتحه روی راه و بیاء بهمیه در نسخه بعد

محمد بن الصفی^۱ و مولانا صفی الدین ابو الخیر السیرافی^۲ و القاضی مجد الدین اسمعیل بن نیکروز الفالی^۳ و القاضی جمال الدین المصری^۴ و مولانا امام الدین البیضاوی^۵ و استجاز من شیوخ الأطراف و راسلهم و ارسلوه اجازات عالیة و لم یسافر قط و كانت احواله تقتضی ذلك و فتح الله علیه ابواب السعادات و یسر له اسباب الزیادات و المرادات و تأسی بطریفته خلایق لا یحصون و كان یدکر فی مسجد جدّه^۶ بیاغ نو و لم یجاوز ذلك و كان الأتابک ابوبکر^۷ مریداً له و معتقداً

بقیه از صفحه قبل

فارسی بجای موحدہ) ، ب : التوریشی ، شیرازنامه ۵۸ ، **توره بشتی** ، تاریخ آل مظفر از محمود گیتی مطبوع در آخر گزیده ، تورایشی ، در سبط العلی و مجمل فصیح خوافی که بسیار مکرر نام صاحب ترجمه درین دو آمده همه جا در هر دو کتاب مزبور مطروداً و بدون استثنا این کلمه «**تورانبشتی**» یا «**تورانبشتی**» مرفوم است بزیدتی الف و نونی در آخر «تور» و «بشتی» گاه با باء موحدہ و گاه با باء فارسی ، با فحص شدید در کتب مسالک و ممالک و کتب جغرافیای جدید ذکری از این قریه یا قصبه **توربشت** یا **تورپشت** یا **توران پشت** نیافتیم ، ولی بقریه تصریح سبکی ۱۴۶۰ هـ و فصیح خوافی در حوادث سنه ۶۵۶ که صاحب ترجمه اهل شیراز یاسا گن شیراز بوده و سپس از آنجا بکرمان آمده و در آنجا اقامت گزیده ظاهراً چنان استنباط میشود که مسقط الرأس او تورپشت یا توران پشت مزبور بایستی یا در فارس یا در یکی از نواحی مجاوره آن ولایت واقع باشد ، و در حقیقت بر حسب تحقیقی که بنخواستش نگارنده برادر من احمد عبدالوهابی مقیم کرمان و ناظر مالی لشکر هفت آن ناحیه از اهالی مطلع آن نواحی بعمل آورده هنوز قریه با اسم **توران پشت** (یا بتلفظ اهالی محل ، **تورون پشت**) در ۲۵ کیلومتری جنوب غربی یزد و ۸ الی ۱۰ کیلومتری شمال تفت در دامنه شیرکوه موجود است و این قریه در کنار معدن سنگ مرمر واقع است و اهالی آنجا قریب سیصد الی چهارصد نفر میباشند و اغلب سنگ تراشانند ، پس از تعیین موضع این قریه رجوع کردیم بنقشه بسیار متقن دقیقی که اشتال (A. F. STAHL) آلمانی رئیس بستانخانه ایران در سنه ۱۸۹۶ میلادی رسم نموده و در شهر گوتا (آلمان) بطبع رسانیده و دیدیم که نام این قریه با املا **تورون پشت** Turunpuscht (یعنی بطبق تلفظ محلی) صریحاً واضحاً در آن نقشه در همان موقعیتی که در فوق شرح دادیم مرفوم است ،

- ۱ - رجوع شود بنمره ۲۷۵ از تراجم کتاب حاضر ، ۲ - رجوع شود بنمره ۲۹۸ از تراجم ،
- ۳ - رجوع شود بنمره ۲۹۱ از تراجم ، م الفالی را ندارد ، ۴ - رجوع شود بنمره ۲۵۰ از تراجم ،
- ۵ - رجوع شود بنمره ۲۱۲ از تراجم ، ۶ - «جده» را در م ب ندارد
- ۷ - یعنی اتابک ابوبکر بن سعد بن زنگی (۶۲۴ - ۶۵۸) از ملوک سلغری فارس و ممدوح معروف سعدی ،

فی شأنه یسأله ان یدکر فی المسجد الجامع (ورق ۸۸) فی نوبه ایبه وجدّه فیقول
 انی انست بصحبه جماعه لا یجاوزون هذا المسجد و ان کان المكان ضیقاً فالقلب
 فسیح ، وتزوج بابنیه من اولاد شیخ الشیوخ البیضاوی^۱ و رزقه الله تعالی منها
 اولاداً کلّهم بلغوا مبلغ الرجال و صاروا من العلماء و الأبدال ، و صنّف فی علوم الدین
 کتباً کثیره منها کتاب التلویح فی شرح المصابیح^۲ ، و غرر النکات فی شرح
 المقامات^۳ ، و کتاب منتخب الغرر فی التقاط الدرر ، و کتاب حلیة الافاضل و زینة
 المحافل ، و منتقد الاخبار و معتقد الاخیار فی شرح احادیث النبی المختار ،
 و کتاب غایة الایجاز فی بیان الحقیقة و المجاز ، و کتاب مسائل الخلاف المستخرجة
 من کتب الاشراف ، و کتاب تحفه الکرام فی مجی الامام^۴ ، و کتاب توضیح السبیل
 فی الجرح و التعدیل ، و کتاب مناهج السنة ، و کتاب المرموزات العشرین ،
 و کتاب منهاج المریدین فی سلوک طریقہ المتقین ، و کتاب تبصیر الملوك

- ۱ - یعنی شیخ الشیوخ ابوالعسین احمد بن محمد بن جعفر بیضاوی معروف باین سالیہ متوفی در
 سنه ۴۱۵ - رجوع شود بص ۵۴ حاشیه ۶ و بحواشی آخر کتاب ان شاء الله تعالی ،
 ۲ - یعنی کتاب مصابیح السنة تألیف حسین بن مسعود الفراء البغوی ملقب بمجیب السنة متوفی در سنه
 ۵۱۰ یا ۵۱۶ هـ که از کتب معروفه حدیث است در نزد اهل سنت و جماعت و مشتمل است بر قریب
 چهار هزار و یانصد حدیث منتخب از کتب معتبره نزد آن جماعت از قبیل صحیح بخاری و صحیح
 مسلم و غیرهما (رجوع شود باین خلکان در «حسین» ، و سبکی ۴ : ۲۱۴-۲۱۵ ، و کشف الظنون
 در عنوان « مصابیح السنة » ،
 ۳ - رجوع شود بکشف الظنون در عنوان « غرر المعانی
 و النکات فی شرح المقامات » و نیز در ذیل « مقامات » حریری به عنوان « غرر المعانی » (فقط) ،
 ۴ - کذا فی ق ، ب ، فی مجی الامام ، م ندارد ، - با احتمال بسیار هوی این کتاب بمن همان کتابی
 است که در پنج سطر بعد باسم **فزهة الکرام فی محن الايام** خواهد آمد و در آنجا فقط
 در م نام آن کتاب آمده و در ق ب موجود نیست ، مثل اینکه در مورد ما نحن فیه فقط در ب ق
 نام این کتاب آمده و در م موجود نیست ، و ظاهراً یکی از این دو صورت تحریر و تکرار دیگری
 باید باشد و گویا اصح صورت ثانی است ۵ - تصحیح فیاسی بقرینه سجع با التعذیر ،
 ق ، تبصر ، م ، نبصره ، ب ، معص ،